

Zouhar, Jan

Úvodem

In: Zouhar, Jan. *Minulý konec století*. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 2000, pp. [5]-6

ISBN 8021022698

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/123113>

Access Date: 10. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Úvodem

Práce je věnována myšlenkové atmosféře devadesátých let minulého století. Toto období se zásadně liší od předchozího vývoje českého národa v 19. století. Konec století se stává začátkem něčeho nového. Není sporu o tom, že devadesátá léta minulého století jsou obdobím nesmírně dynamickým a komplikovaným. Jde o to, rozplést aspoň některé jeho uzly. Vycházím z toho, že především české umění a kultura byly u nás prostorem, kde se česká společnost připravovala ke své státní samostatnosti, kde byly utvářeny modely společenského života, spolupráce i konfrontace.

Přestože v devadesátých letech došlo v řadě otázek k výraznému zlomu, v jedné oblasti tehdy ještě změna neproběhla. Umění, zejména pak literatura si podržela v našem národním životě výjimečné postavení. Dále nahrazovala jiné složky duchovní kultury, plnila řadu jiných funkcí než pouze uměleckých. Stále byla nejvýznamnějším výrazem národního života a národní aktivity. Proto také i za cenu určité redukce celé problematiky se budu obracet především k literárnímu procesu let devadesátých, ve kterém se snad nejvýrazněji projevila dobová myšlenková atmosféra. Rozsáhlost a členitost materiálu mě ovšem vede k tomu, že se pokouším spíše o sondy, které sledují některé, pro danou dobu symptomatické projevy a tendence. Ani v nejmenším si nečiním nárok na úplnost, mnoho textů muselo zatím zůstat stranou. Významnou pomocí je skutečnost, že se devadesátá léta stala předmětem již mnoha analytických a syntetických prací. Ty mj. ukázaly, že výrazným rysem středoevropského myšlení — v moderně zvláště — je navíc eklekticismus, který není proviněním. Moderní člověk usiluje o získání podnětů z různých stran a kombinací vytváří nový celek.

Práce je rozčleněna do několika kapitol. Snažím se v nich postupně ukázat několika stříhy na rozpornost zlomového období devadesátých let, věnuji se třem z klíčových myšlenkových tendencí doby — syntetismu, dekadenci a realismu, závěrečná část

se zamýšlí nad mechanismy a významem tradice myšlenkových zápasů minulosti.